

117-76. és 16-77. sz. egyesített ügyek

Albert Ruckdeschel & Co. és Hansa-Lagerhaus Ströh & Co.

kontra

Hauptzollamt Hamburg-St. Annen;

Diamalt AG

kontra

Hauptzollamt Itzehoe

(a Finanzgericht Hamburg
előzetes döntéshozatal iránti kérelme)

„Quellmehl”

Az ítélet összefoglalása

1. *Mezőgazdaság – A piac közös szervezése – A közösségi termelők és fogyasztók közötti megkülönböztetés – Tilalom – Fogalom
(EGK-Szerződés 40. cikke (3) bekezdésének második albekezdése)*

2. *Mezőgazdaság – A piac közös szervezése – Gabona – A termelési visszatérítés – Kukoricadara és kása, amelyet sörfőzdébe vagy kukoricakeményítőnek szánnak – Az elbánás különbözősége – Nem megengedhető – Jogellenesség
(A Tanács 120/67 rendeletének 11. cikke, a Tanács 1125/74 rendeletének 5. cikke)*

3. *Jogellenesség – Következmények – Hatóságok kötelezettségei*
  1. A Szerződés 40. cikk (3) bekezdésének második albekezdése nem utal egyértelműen a feldolgozott mezőgazdasági termékek különböző ipari vagy kereskedelmi ágazatai közötti viszonyokra. Az említett rendelkezésben meghatározott megkülönböztetés tilalma annak a fényében értelmezendő, hogy ez csupán a Közösség alapelvei közé tartozó általános egyenlőség elvének különös kifejezése. Ezen elv szerint az összehasonlítható helyzetek eltérő elbánásban nem részesíthetők, hacsak a megkülönböztetés nem objektív módon indokolt.

2. Az 1974. április 29-i 1125/74/EGK tanácsi rendelet 5. cikkével és későbbi rendeletekkel módosított, 1967. június 13-i 120/67/EGK tanácsi rendelet 11. cikkének 1974. augusztus 1-től hatályos rendelkezései összeegyeztethetetlenek az egyenlőség elvével, amennyiben különböző elbánást eredményeznek a quillmehl és a felfűjt keményítő között a nevezett két termék előállításához szükséges kukorica után járó termelési visszatérítés tekintetében.

3. Az eset különleges körülményei között a jogellenesség e megállapítása nem vezet elkerülhetetlenül az 1125/74 rendelet rendelkezései érvénytelenségének kimondásához. Az 1125/74 rendelet 5. cikkének jogellenessége nem küszöbölhető ki egyszerűen azáltal, hogy a Bíróság, a 177. cikk alapján eljárva, a vitatott rendelkezést részlegesen vagy teljesen érvénytelennek nyilvánítja. Az 1125/74 rendelet 5. cikke következtében előállt jogi helyzet összeegyeztethetetlen az egyenlőség elvével, így a Közösség hatáskörrel rendelkező intézményeinek kötelezettsége az ezen összeegyeztethetlenség megszüntetéséhez szükséges intézkedések meghozatala.

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE

1977. október 19.*

A 117-76. és 16-77. sz. egyesített ügyekben,

a Bírósághoz a Finanzgericht Hamburg által az EGK-Szerződés 177. cikke értelmében benyújtott, az e bíróság előtt

a 117-76. sz. ügyben

a Zweckgemeinschaft

- 1. ALBERT RUCKDESCHEL & Co., Kulmbach (Németország)**
- 2. HANSA-LAGERHAUS STRÖH & Co., Hamburg**

és

a HAUPTZOLLAMT HAMBURG-ST. ANNEN

valamint a 16-77. sz. ügyben

DIAMALT AG, München

és

a HAUPTZOLLAMT ITZEHOE

között folyamatban lévő eljárásokban a legutóbb az 1975. március 4-i 665/75 rendelettel (HL L 72., 14. o.) módosított, a gabonafélék piacának közös szervezéséről szóló 1967. június 13-i 120/67 tanácsi rendelet (HL 1967.6.19., 2269. o.) 11. cikkének, továbbá a gabona- és rizsággazat termelési visszatérítéseiről szóló 1975. július 22-i 1955/75 tanácsi rendelet (HL L 200., 1. o.) 1 cikkének vagy adott esetben a gabonafélék piacának közös szervezéséről szóló 1975. október 29-i 2727/75 rendelet (HL L 281., 1. o.) 11. cikkének érvényességére – amennyiben ezek a rendelkezések nem írnak elő olyan összegű termelési visszatérítést a

---

* Az eljárás nyelve: német.

quellmehl előállításához használt kukoricára, amely megegyezik az ezen termék keményítővé való átalakítására biztosított visszatérítéssel – vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában

A BÍRÓSÁG,

tagjai: H. Kutscher elnök, M. Sørensen és G. Bosco tanácselnökök, A. M. Donner, P. Pescatore, J. Mertens de Wilmars, A. J. Mackenzie Stuart, A. O’Keeffe, és A. Touffait bírák,

főtanácsnok: F. Capotorti,

hivatalvezető: A. Van Houtte,

meghozta a következő

ÍTÉLETET

Indokolás

1. Az 1976. november 8-i, illetve 1977. január 18-i végzéseivel, amelyek 1976. december 10-én és 1977. január 31-én érkeztek a Bírósághoz, a Finanzgericht Hamburg az EGK-Szerződés 177. cikke alapján két, a különböző, kukoricából származó termékek után járó termelési visszatérítéséről szóló közösségi rendelet bizonyos rendelkezéseinek érvényességére vonatkozó kérdést terjesztett a Bíróság elé.

2. A két ügyben feltett kérdések megegyeztek és lényegében a tárgyak is azonos volt, így az ítélethozatal céljából helye volt az ügyek egyesítésének.

3. Az első kérdés tárgya az, hogy vajon a gabonafélék piacának közös szervezéséről szóló 120/67 tanácsi rendelet 11. cikkének rendelkezései, a későbbi módosításokkal együtt, érvénytelenek-e, amennyiben ezek a rendelkezések nem írnak elő olyan összegű termelési visszatérítést a quellmehl előállításához használt kukoricára, amely megegyezik az ezen termék keményítővé való átalakítására biztosított visszatérítéssel.

A második kérdés arra vonatkozik, hogy az első kérdésre adott igenlő válasz esetén, a quellmehl gyártói közvetlenül is gyakorolhatják-e a termékre vonatkozó termelési visszatérítéshez való jogukat, ha az megegyezik a felfújtt keményítő gyártóinak biztosított visszatérítéssel, vagy pedig szükséges-e ehhez a Tanács intézkedése.

4. Ezek a kérdések egy fizetési eljárás keretein belül merültek fel, amelyet a quellmehl gyártói indítottak a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok ellen a quellmehl termelési visszatérítése tárgyában, amely gyártók szerint azok a rendelkezések, amelyek megszüntették ezt a visszatérítést – miközben a keményítő előállítására vonatkozót fenntartották – sértik a Szerződés 40. cikke (3) bekezdésének második albekezdését.

5. A kukoricából előállított quellmehl termelési visszatérítését, amely Németországban 1930 óta létezik, a gabonafélék piacának közös szervezésébe először nem kötelezően az 1964. október 21-i 142/64 tanácsi rendelet (HL 1964.10.27., 2673. o.) vezette be, majd ezt a 1967. június 13-i 120/67 tanácsi rendelet (HL 1967.6.19., 2269. o.) 11. cikke tette kötelezővé.

Ez a szabályozás megegyezett azzal, amelyet ugyanezek a rendelkezések vezettek be a keményítő termelési visszatérítésére vonatkozóan, a visszatérítés összegei is azonosak voltak mind a két termék esetében.

Míg a keményítő termelési visszatérítésének az volt az indoka, hogy szükséges volt a helyettesítő termékekkel, nevezetesen a kőolajszármazékokkal szemben az árverseny fenntartása, addig a quellmehl termelési visszatérítést – mint ahogy ez a 120/67 rendelet tizedik preambulumbekzdéséből is kitűnik – a quellmehl és a keményítő közötti helyettesíthetőség lehetősége magyarázta.

6. Ezt a helyzetet csak 1974. augusztus 1-től változtatták meg, amikortól a 1974. április 29-i 1125/74 tanácsi rendelet (HL L 128., 1974.5.10., 12. o.) hatályba lépett, amellyel a 120/67 rendelet 11. cikkét egy új szöveggel váltották fel, amely a keményítő előállítása esetében előírja a visszatérítését, a quellmehl előállítása esetében azonban nem.

A 1125/74 rendelet preambulumbekzdései alapján azért szüntették meg a quellmehl termelési visszatérítést, mert a gyakorlat azt mutatta, hogy a quellmehlnek a keményítővel

való helyettesítésének lehetősége az emberi fogyasztás területére vonatkozó bizonyos egyedi felhasználásra vonatkozóan „gazdasági szempontból elenyésző, mondhatni nem létező”.

7. A Szerződés 40. cikk (3) bekezdésének második albekezdése szerint a mezőgazdasági piacok közös szervezése „a termelők vagy a fogyasztók közötti minden megkülönböztetést kizár a Közösségen belül”.

Bár ez a cikk kétségtelenül tilt minden megkülönböztetést ugyanazon termék termelői között, nem utal ilyen egyértelműen a feldolgozott mezőgazdasági termékek különböző ipari vagy kereskedelmi ágazatai közötti viszonyokra.

Az említett rendelkezésben meghatározott megkülönböztetési tilalom csupán a közösségi jog alapelvei közé tartozó általános egyenlőség elvének különös kifejezése.

Ezen elv szerint az összehasonlítható helyzetek eltérő elbánásban nem részesíthetők, hacsak a megkülönböztetés nem objektív módon indokolt.

8. Ki kell deríteni tehát, hogy a quellmehl és a keményítő összehasonlíthatóak-e, különösen hogy a keményítő helyettesítheti-e a quellmeht olyan felhasználás esetén, amely hagyományosan ez utóbbi terméké.

Meg kell állapítani, hogy a közösségi szabályozás 1974-ig azon alapult, hogy egy ilyen helyettesíthetőség lehetséges.

Egyrészt az alapeljárás felperesei, másrészt a Tanács és a Bizottság nem értenek egyet abban a kérdésben, hogy ez a helyzet még fennáll-e.

A felperesek fenntartják, hogy a helyettesíthetőség lehetőségei ugyanazok, mint korábban, aminek az az eredménye, hogy a quellmehl után járó visszatérítés megszüntetésével a quellmehl eladása csökkent, a keményítő eladása pedig nőtt.

A Tanács és a Bizottság, miközben részleteiben tájékoztatott a szóban forgó termékek előállításáról és kereskedelemről, nem terjesztett elő új technikai vagy gazdasági adatokat, amelyek változtattak volna a korábban fennálló helyzet megítélésén.

Nem került tehát bebizonyításra, hogy – a termelési visszatérítések közösségi szabályozása szempontjából – a quellmehl és a keményítő többé nem helyettesíthetők egymással.

Ebből következik, hogy ezeket a termékeket egyenlő elbánásban kell részesíteni, hacsak a megkülönböztetés nem objektív módon indokolt.

9. Ami ez utóbbi kérdést illeti, a Tanács és a Bizottság véleménye szerint a quellmehl termelési visszatérítésének eltörlése azzal indokolható, hogy a quellmehl, az emberi fogyasztásban betöltött különleges szerepétől nagymértékben eltérve, állati takarmányként árusítják.

Ez az ok, amelynek igazságtartalmát egyébként az alapeljárás felperesei vitatják, bár szerepel a Bizottság Tanácshoz intézett javaslatának indokolásában, amely javaslatot a későbbiekben az 1125/74 rendeletként el is fogadtak, ugyanakkor nem jelenik meg annak preambulumbekzdéseiben.

Az eljárás folyamán a Bíróság felhívta a Bizottságot, hogy a quellmehl állati takarmányként való felhasználásáról szolgáltatson igazoló adatokat, de ez utóbbi nem tudott eleget tenni a kérésnek.

Amennyiben az ilyen módon való felhasználást ténylegesen bizonyítani lehet – és a támogatott keményítőt semmilyen hasonló célra nem használták fel – ez a körülmény csak az így felhasznált mennyiségekre vonatkozó visszatérítések eltörlését igazolja, de az emberi fogyasztásra felhasznált mennyiségre vonatkozót nem.

10. Figyelembe véve azt a hosszú időszakot, mialatt mindkét termék egyenlő elbánásban részesült az termelési visszatérítést illetően, nem került bebizonyításra olyan objektív körülmények fennállása, amelyek igazolták volna a korábbi szabályozás olyan megváltoztatását, amelyet az egyenlő elbánást megszüntető 1125/74 rendelet megvalósított.

Összegezve, a quellmehl támogatásának az 1125/74 rendelettel történő eltörlése a kukoricakeményítőre vonatkozó visszatérítés fenntartása mellett az egyenlőség elvének figyelmen kívül hagyását jelenti.

11. Az eset különleges körülményei között a jogellenesség e megállapítása nem vezet elkerülhetetlenül az 1125/74 rendelet rendelkezései érvénytelenségének kimondásához.

12. Ki kell emelni elsősorban, hogy a 120/67 rendelet 11. cikkének a 1125/74 rendelet 5. cikke általi módosítása nem a szöveg quillmehltre vonatkozó rendelkezéseinek elhagyása formájában történt, hanem a régi szöveg helyébe lépő új szöveggel, amely ezt a terméket nem említi.

Így a rendelkezés jogellenessége nem a szövegében rejlik, hanem bizonyos rendelkezések hiányában.

13. Ez a jogellenesség nem küszöbölhető ki egyszerűen azért, hogy a Bíróság, a 177. cikk alapján eljárva a vitatott rendelkezést részlegesen vagy teljesen érvénytelennek nyilvánítja.

Megállapítható másrészt, hogy a 120/67 rendelet 11. cikkének régi szövege helyébe lépett 1125/74 rendelet 5. cikke által előállt jogi helyzet összeegyeztethetetlen az egyenlőség elvével, így a Közösség hatáskörrel rendelkező intézményeinek kötelezettsége az ezen összeegyeztethetlenség megszüntetéséhez szükséges intézkedések meghozatala.

Annál is inkább indokolt így válaszolni a feltett kérdésekre, mivel a szóban forgó két termékre vonatkozó egyenlő elbánás helyreállítására és az érdekelteknek okozott kár jóvátételére több lehetőség is létezik, és a közös agrárpolitika területén hatáskörrel rendelkező intézmények feladata az e lehetőségek közötti választás alapjául szolgáló gazdasági és politikai megfontolások mérlegelése.

A költségekről

14. A Bíróságnál észrevételt előterjesztő Európai Közösségek Tanácsa és Bizottsága által felmerült költségeket nem kell megtéríteni.

Mivel ez az eljárás az alapeljárásban érintett felek számára a nemzeti bíróság előtt függőben levő ügy egy szakaszát képezi, ez utóbbi bíróság dönt a költségek viseléséről.

A fenti indokok alapján

A BÍRÓSÁG

a Finanzgericht Hamburg 1976. november 8-i és 1977. január 18-i végzéseivel hozzá intézett kérdéseire válaszolva a következőképpen határozott:

Az 1974. április 29-i 1125/74/EGK tanácsi rendelet 5. cikkével és későbbi rendeletekkel módosított, 1967. június 13-i 120/67/EGK tanácsi rendelet 11. cikkének 1974. augusztus 1-től hatályos rendelkezései összeegyeztethetetlenek az egyenlőség elvével, amennyiben különböző elbánást eredményeznek a quillmehl és a felfújt keményítő között a nevezett két termék előállításához szükséges kukorica után járó termelési visszatérítés tekintetében.

A közös agrárpolitika területén hatáskörrel rendelkező intézményeknek a kötelezettsége az ezen összeegyeztethetlenség megszüntetéséhez szükséges intézkedések meghozatala.

Kutscher	Sørensen	Bosco	Donner	Mertens de Wilmars
Pescatore	Mackenzie Stuart	O’Keeffe	Touffait	

Kihirdetve Luxembourgban, az 1977. október 19-i nyilvános ülésen.

hivatalvezető
A. Van Houtte

elnök
H. Kutscher

Dokumentum státusa = jogilag lektorált